

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pođuk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. — Za oznanila
se plačuje od navadne
vrstice, če se natisne
enkrat, 8 kr., dvakrat
12 kr., trikrat 16 kr.,
in vsakokrat za kolek
30 kr.

Sfinks na trgu, od kodar se v Šiško gre.

V predkršanskih časih bilo je po Egiptovskem in Grškem vse polno podob iz kamena izdelovanih, katerim se je reklo, da so sfinkse. Bile so nekrilati, ležeči levi, lice in prsa od žene, včasih od ovna ali pa kragulja, sprednji nogi stegnjeni, poslednji pa skrčeni. Ker take žive stvari pod solncem ni, pomenjale so sfinkse skrivnostno bitje paganskih — dobrih in zlih — bogov in tudi skrivnostno bitje človeško v življenji in po smrti. Zatorej so pagani sfinkse radi postavljali kot varhinje pred božje hrame in tudi pred kostenjače. —

Dalječ okrog slovela je — dasi slabo — tebanska sfinks, ki je imela glavo in roke od deklice, pasje teló s kreljuti, kremplje od leva in rep od pozoja alj leteče kače. Pravlica poveda, da je kugonosni bog ares, alj — kakor hočejo drugi — hades, bog in kralj krtove dežele, ali katero drugo, kraljevi tebanski rodbini sovražno bitje hudournico sfinkso iz Etiopije, domovine zamorcev, na Grško privabilo. — Tebanska sfinks se vleže na skaló Fikion, med dvema jezeroma, in govoreč s človeškim glasom dajala je Tebancem uganjko: Kaj je to, ki ima zjutraj četeri, o poldné dve, na večer pa tri nogé, spreminja svojo podobo in je najslabeje, kedar se na vse svoje noge opira? — Orakelj (malikov izrek) je pa odločil sfinksi smrt, če bi komu se posrečilo, da uganjko zadene.

Poskusili so jo mnogi, naj bi deželo hudournika in kuge rešili; ker pa uganjke nijeden pogodil ni, je sfinks vsacega raztrgala in požrla. Slednjič se pa vendar najde rešitelj, Edip po imenu, ki je uganjko zadel in tako-le razložil: Ta stvar je človek, ki v otroških letih po rokah in nogah, potem ko odraste, po dveh nogah hodi, v starosti pa palico kot tretjo privzame, in tačas je tudi najslabeji. — Sfinks je bila premagana, ter se zavali

s pečine v brezno in pogine, ž njo pa tudi uima po deželi mine.

To je bila tebanska sfinks. Kaj pa je ona, o kateri pravimo, da je na trgu, od kodar se v Šiško gre? Kakor Šiška je tudi ta trg — v Ljubljani; ljubljanska sfinks je pa neki slovenski list, ki ga nalašč ne imenujemo, da se pisava ložje basnoslovja drži, s katerim smo počeli. V svoji politiki je ta list prava slovenska sfinks, ker ga pametni, pošteni in pravicoljubni možje že zdavno več ne umejo. Razložek med tebansko in slovensko sfinkso je le ta, da je una prav tiste razmesarjala in žrla, ki niso njene uganjke pogodili, naša sfinks pa one napada, grize in oslinja, ki jej resnico povedajo. Odkar se je v Ljubljani na uredniško klop vlegla, je prišla uima v domovino, namreč razpor, zdražba, sovraštvo med strankami in osebami.

Slovenske sfinksi izreki so pa ti le:

1. Vsi slovenski duhovniki — razun peščice sfinksinih častilcev — kakor tudi oni posvetni poštenjaki, katerim je sv. vera več kot nepotrebna stara šara, vsi ti so „fanatkarji“. Zakaj? Uganjka.

2. Vsi fanatkarji so „jezuvitje“. Zakaj? Uganjka.

3. Vsi fanatkarji in jezuvitje se drže „katilinaričnega (krutega) principa“. Kako to? Uganjka.

4. Vsi ti fanatiki s katilinaričkim principom hočejo „vodstvo“ nad vsemi Slovenci imeti. — Al je to res? Uganjka.

5. Ti fanatiki so povsod „narodno stvar Nemcem izdali“, kjerkoli so se v slov. narodno politiko mešali. — Kdo in kedaj je to izdajalstvo zakrivil? Uganjka.

6. in slednjič: Ti fanatiki so krivi, da je tudi pri volitvi v Slovenjemgradu kakor popred vselej namesto narodnega kandidata „nemškutar na sedež poslanca se vsedel“. Al je to res? Uganjka.

S temi in enakimi uganjkami nadleguje in

muči slov. sfinks rojake, in naj se ji tudi stokrat lažnjivost tacih trditev dokaže, se ne zmeni za to; mahne z repom, se malo obrne in zopet ponavlja brez konca in kraja, kar se jej je spod-bilo. —

Ker v štev. 110 poleg blagega nam g. dra. Bleiweisa tudi urednika „Gospodarjevega“ na boj kliče, češ, da bi vsaj ta dva morala toliko „politične omike“ imeti, da bi „katilinarčno politiko zametovala“, moramo sfinski odgovoriti, da se vidi, na kateri strani da je „politična omika“.

1. Zakaj bi bili verni katoličani slovenski — duhovskega kakor svetnega stanu — „fanatikarji“? Zato, pravi naša sfinks, ker „vero in cerkev“ na prvo mesto stavijo. Po prepričanji vsakega vernega krščenika gre res vera na prvo mesto, ker je poglavitna stvar, ki odloči za vso večnost. Tako nas uči razodetje Božje kakor tudi lastna pamet. Če je to „fanatizem“, so bili svetei božji najhujši fanatiki. Kaj je fanatizem? Ona blodnja, v kateri človeka ne vodi več um, ampak slepa strast, da počenja posilnosti in divja, kakor bi bil zblaznil. — Vse, kar smo mi storili, bilo je to, da smo — in seer na boj poklicani od nasprotnikov, segajočih v bistvene pravice kat. cerkve in verske svobode — od zastopnikov katoliškega slovensk. ljudstva tirjali, da po svoji sveti dolžnosti v tacih vprašanjih ne vlečejo z brezverskimi nasprotniki, ampak branijo katoliške koristi ljudstva. — To in ničesar druga nismo tirjali; in to je tako naravno, tako pravično, da so n. pr. poljski in češki poslanci v drž. zboru v smislu svojih katoliških volilcev brezpogrešno proti „verskim“ postavam govorili in glasovali, ker poslanec ne zastopa sebe, marveč volilce in njih koristi. In tako mora soditi in postopati vsak, ki ima količkaj pravega spoznanja in verskega prepričanja; le slov. sfinks se ujeda zaradi tega, da še sploh kdo „vero“ in cerkveno svobodo v misel vzame.

2. „Jezuvitje!“ Če ne ve sfinsk razlogov in ne najde zadosti debelih psov, pa cmoka z „jezuviti“. Častiti redovniki družbe Jezusove so le luteranom in brezverskim sicerkatoličanom in posebno še spridenim neveduežem strah in groza, to pa zato, ker po izvrstni redovni osnovi dolgo in mnogo študirajo in so torej tudi zmogni, večne resnice izvršno braniti in liberalne alj krivoverske emoke zmagonosno pobijati. To peče! — Če torej slov. sfinks duhovnike, ki skušajo z mečem uma in znanosti laži pobijati in resnico zagovarjati, z „jezuviti“ pita, kaže s tem le strah pred resnico in da je vsa polna laži, zmot in liberalnih potuh, katerim izobraženi duhovniki do živega segajo.

3. „Katilinarski princip!“ Kaj je to? Basnoslovska slov. sfinks bi vendar morala vediti, da s to besedo le — na samo sebe kaže. Kdo je bil Katilina in kakošni so bili njegovi principi? Katilina je bil v mladosti razbrzdanec in ostal je razbrzdanec vse svoje žive dni. Psiho-

logična resnica pa je, da so razbrzdanci najbolj krvoločni in brezobzirni. Ni se torej čuditi, da je bil Katilina najgrozovitniši berič Sulin, kateri je v prekuciji na vrhunec prišel, nasprotnike kruto preganjal, slednjič pa za ušivico poginil. Katilina je bil nja največi prijatelj, in se je po njegovi smrti okoli klatil, goljufal in po pasjem živel, hujskal sprideno mladež in ž njo prekucije delal, dokler ni slednjič v krvavem boju obležal. — „Katilinarski princip“ je torej: pravico in poštenost z nogami teptati, mladež zapeljevati, proti poštenjakom ščuvati, policijo in obsodbo proti njim na pomoč klicati. Kdo dela pri nas tako? Slovenska sfinks! Kat. cerkvi je boj napovedala, v lažnjivih spisih bruha sovraštvo proti papežem, zasmehuje odlične škofe, psuje duhovnike in posvete poštenjake, pozdravlja z veseljem vsako postavo, ki devlje cerkev in duhovnike pod „policijsko nadoblast“, in si liže zadovoljno svoje kremplje, ko zapiše ta-le katilinarčni stavek: „Nove konfesionalne postavbe, ki so baš zdaj potrjene, bodo nekoliko (zánjo še to ni zadosti!) prevzetnim jezuvitom peruti postrigle.“

4. Lahko je zdaj posneti, kdo da hoče „vodstvo“ nad vsemi Slovenci imeti. Nihčer drug, kakor le ljubljanska sfinks s svojim repom! Zatorej psuje, grize in maha okoli sebe na vse, ki nočejo ž njo vred tuliti. Ko bi po „vodstvu“ ne segala, bi poštenih mož, ki so po svojih zmognostih, po svojem domoljubnem delovanji in posebno še po svojem možatem značaju zaupanje naroda imeli, tako togotno in grdo ne napadala.

5. Kdo izdaje „národno stvar Nemcem?“ Tisti, ki so se zaslepiti dali liberalni poželjivosti, ki jih je speljala med ustavake; tisti, ki psujejo Čehe in „fundamentalne členke“, ter jih ni sram, očitno govoriti, da s federalizmom v Avstriji nič ni, češ, da manjše skupine za avtonomijo (samoupravo) zrele niso; tisti, ki se zdaj veselijo, da ne bodo več mogli duhovniki pospeševati naše narodne politike, ker jim nove „verske“ postavbe jezike zavezujejo —; vi, ki tako pod sfinksinimi kreljuti delate, vi izdavate narodno stvar Nemcem! Mi pa želimo in smo delali na to, da bi vsi slovenski zastopniki složno postopali z državopravno opozicijo, ker se edino le tako, ne pa z ljubkanjem nasprotne nam stranke, kaj izdatnega sčasoma doseči da. Mí še nismo dosegli pohvale in ploskanja nemčurske stranke, pač pa sfinks in njeni privrženci!

6. in poslednjič: kdo je kriv nesrečnega vspeha volitve v Slovenjemgradu in tudi v Brežicah? Sfinks je rekla: „Fanatični duhovniki, ker so hoteli izriniti svobodomiselnega Slovenca.“ — Stara basen o volku, ki je pretveze iskal ovco raztrgati ter jo je dolžil, da mu vodo kali. — Narodni kandidat je bil že postavljen, nesreča le, da je — duhovnik. To je vzdignilo dra. Vošnjaka, da je prišel v Maribor nasprotnega kandidata iskat, pa ga ni našel. V sili se je

udal g. Rapoc ter šel kot kandidat na volišče mešetarit s Schmittom pa pri vsem tem ni ne enega glasa mogel pridobiti, v tem ko je narodni kandidat 27 glasov imel. Kdo je branil volilcem Rapocu glase dati? Nihčér ne; in ko bi res bilo, kar ljubljanska sfinks govori, da namreč ljudstvo duhovnika za poslanca imeti noče, bi ta ne enega glasu ne bil dobil, Rapoc bi pa bil moral večino imeti.

Nam je torej ta volitev vse kaj druga pokazala, kakor pa ljubljanski sfinksi, da namreč po njej omamljeni liberalni politikarji rajši vspeh volitev v očitno nevarnost spravijo, kakor bi kedaj dopustili, da se izvoli duhovnik! In da je osoba g. dra. Šuca zgolj pretveza bila, kaže to, da so tudi proti g. Kosarju v breškem okraju zavrato delali in sami zakrivilili, da je bil nemškutar izvoljen. In naj bi duhovnik, ki v domoljubju in po svojih zmožnostih stokrat presega liberalne kričače, kandidiral, ga bodo vendar spodkopavali samo zato, ker je duhovnik. Pri vsem tem se pa drzne ljubljanska sfinks trditi, da so — duhovniki krivi, da je zmagal nemčur! Le sfinks je tega posredno kriva, ker hujska ljudstvo zoper duhovnike in pobija s tem zaupanje in vpliv narodnih duhovnikov pri ljudstvu, katero ne more poznati spletek, od sfinksi nastavljenih.

Kde je torej „politična omika?“ Ali pri sfinksi, ki s hujskanjem in psovanjem duhovnikov ruši močni steber narodnosti med ljudstvom, ki vdiha v enomer in prav potuhнено svojim in neskušeni mladeži črt in sovraštvo do duhovenstva in cerkve, ter napada zdaj tega zdaj onega slovenskih poštenjakov, — ali pa pri onih, katerim je res narodna stvar pri srcu ter so tudi zato kat. cerkvi udani, ker so živo prepričani, da liberalizem državo in rodovine razdeva, da nema slov. narod od nemško-liberalne stranke ničesar dobrega pričakovati, marveč edino le od konservativne federalistične avstrijske stranke. —

Na kateri strani je torej prava „politična omika?“

Gospodarske stvari.

Poduk o založnicah.

Da je dnar dan danes velika moč, ter se brez dnarja nič opraviti ne da, to vsakdo ve. Kakor pri posamesnem človeku le malo zda, ako mora vse sam delati in svoje moči na vse strani razdeljevati, tako je tudi pri dnarju, ako je raztrošen; pri enem in drugem morajo biti moči združene, ako se hoče kaj zdatnega doseči. Dnar nabirati, je namen blagajnic, naj si bodo že hranilnice, založnice ali kakoršne si bode druge banke; zbrani dnar pa rabiti, iz njega zopet dnar ali kake druge dнарne vrednosti pridobiti, to je naloga občinstva ali ljudstva. Blagajnice

ali njih društveniki in zastopniki imajo torej gledé gospodarstvenega napredka in občnega blagostanja istih zaslug kakor oni, ki se, bodi si na polju ali v tovarnicah, bodi si s knjigami ali spisovanjem trudijo, da bi izpeljali zopet novih stvari, ki so po svoji lastnosti ali dobroti večje ali manjše dнарne vrednosti.

Dnar pod popolno varnostjo zbirati, da si potem društveniki ž njim pri raznih prilikah pomagajo, je namen založnic. Ker so društveniki drug za drugega zavezani, si pridobi tako društvo veliko zaupanja pri ljudstvu, nihčér ne posojuje več rad posamesniku dnarja, ker je ves njegov kredit navezan na njegovo življenje ali na kake druge nestanovitne vrednosti, za katerih obstanek od danes do jutre ne more nihčér poročstva dati. — Ali društvo živi, čeravno posamesni udje odmirajo; ono lahko napreduje, akoravno tu pa tam kateri ud tudi propade. — Kar tedaj posamen človek doseči ne more, doseza društvo, ki svojim udom lahko po vse drugih potih in bolje pomaga, kot posamesniki ali pa celó oderuhi!

Dnarja na svetu ne manjka. Državne oblasti so obvezane za to skrbeti, da se za dnar vrednosti pridobljenih reči zamenjajo; ali dnar ni v vseh rokah nikoli enako razdeljen, bi tudi prav ne bilo, ko bi se pri poedinih preveč kopičil; zato so postali posebni kreditni zavodi (instituti), ki se, kakor sem že omenil, edino s tem pečajo, da dnar med ljudstvom zbirajo in širijo, in so torej ljudstvu, med katerim se ustanovijo, na veliko korist, se ve da bolje tistim, ki so bliže njih, iz česar pa dalje sledi, da je dobro, ako se takih dnarnih zavodov razmerno več med ljudstvom ustanovi. Kolikokrat bi si človek lahko brž pomagal, ko bi dnar ravno pri rokah imel; ker ga pa nima, ni samo on na zgubi, marveč tudi vsi tisti, med ktere bi bil dnar po kupčiji in drugih plačilih za opravljena dela prišel

Zraven dnarnih zavodov postanejo pa lahko še druga društva, bodi si kmetijska ali obrtnijska itd., ki potem po različnih potih in na različni način s pomočjo dnarja pridelujejo in izgotavljajo mnogo za živež ali drugo človeško porabo potrebnih in koristnih reči. Glejte, v Ljutomeru so se nekteri društveniki zedinili, da si omislijo mlatilnico na par, po kateri bode zdaj, ko so delalne moči začele tako drage postajati, kmetovalcem bližnje okolice veliko pomagano. In takih in enakih podvzetij še se lahko mnogo izpelje, ako je denarja kje vzeti.

Pri vsem tem pa, da denarni zavod — založnica ali posojilnica ali hranilnica — ljudstvu mnogo in na vse strani pomaga, ne pride sam v škodo, marveč ume tudi za se dobro skrbeti. Da to zopet v izgledu pokažem, obračam pozornost bralcev na Ljutomer, kder založnica že dalj časa deluje. Iz položenega in potrjenega računa se vidi, da je društvo vse svoje stroške in davke,

kar znaša vkupaj 262 gld. 78 kr., po svojem gospodarstvu pokrilo ali založilo; da je še v rezervni fond 597 gld. 69 kr. položilo, da si je priskrbelo pohišta in drugih za opravilstvo potrebnih reči v vrednosti od 428 gld. 55 kr., in si še vrh vsega tega prihranilo 900 gld., in to vse v razmerno kratkem času, to je od 15. sept. 1872 do 31. dec. 1873. Poslednjih 900 fl. bi se zamoglo med društvenike razdeliti; ker so pa odborniki ves svoj trud in čas društvu žrtvovali, *) ne zahtevajo društveniki deleža, in se tudi svota teh 900 gld. v pospeh kakega občno koristnega namena zamore porabiti. Tedaj dragi rojaki, na delo! Neugodne politične razmere naj Vas ne motijo, cilj in konec bodi vsem eden: blagor národa!

J. Kukovec.

(Dalje prihodnjíč.)

*) To je domoljubje, ne pa hujskanje zoper duhovnike in cerkev, kar zamore vsak zaplotnik, če najde lista, ki nja liberalne smeti občinstvu poklada. Vredn.

Kmetijski stroji,

njih dejanska korist in poraba.

V.

Clayton in Shuttleworth-ova parna mlatilnica.

Parna mlatilnica je med vsemi najpripravníša, ker se ž njo za razmerno najnižje stroške največ prihraniti da. Priporočati je onim, ki pridelujejo precej veliko žita. Naj pa nihčér ne misli, da je parna mlatilnica preumetna stvar in težko za rabiti. Z vsakim strojem dobi namreč kupec tudi kratek návod v posebni knjižici, iz ktere se brž nauči, kako da se stroj rabi. Posamesni deli vse mašine imajo tudi posebne številke, da lastniku, če se kateri del zliže ali poškodje, druga ni treba, kakor da po številki v fabriki popravo naroči. Ni torej treba ne stroja v popraviljanje pošiljati, niti ne mašinstov na pomoč klicati.

Naslikani podobi kaže fig. I. parni voz (lokomobil) in fig. II. mlatilnico. Oba stroja imata kolesa, da se kakor vsak drugi voz s konji ali voli prevažata iz mesta na mesto.

Góri imenovana fabrika dela parne mlatilnice z dvojno čistilnico (Putzwerk), z odbiralnim valjarjem (Sortircylinder) ali tudi brez njega; potem z enojno čistilnico brez odbiralnega valjarja, parne vozove pa, ki toliko premorejo kot 4 do 20 konj.

Mlatilnica z dvojno čistilnico in z odbiralnim valjarjem je najbolj dovršena. Ena čistilnica je poprek ravno nad vsipalnicami, iz katerih se žito v nastavljene vreče (žaklje) vsipava. Sita, ležeča drugo nad drugim, se dajo spreminjati; klopotec (Windflügel) pa veje zmlat proti sitom. Odbiralni, patentirani valjar izločuje zrnje po nja velikosti in teži.

Parni voz je po razmeri mlatilnice vravnán. Če popada mlatilo (Trommel) snopje 4 čevlje na široko, je treba parovoza zmožnega za 6 konj, pri 4 1/2 čevlja širokem mlatilu zmožnega za 8 konj, pri 5 čevljev širokem mlatilu pa zmožnega za 10 konj.

Mlatilnica brez odbiralnika se ve, da zrnja ne izločuje, na kar se tudi v naših krajih toliko ne gleda; je pa tudi kakor prej popisana trojne velikosti s parovozi trojne vrstne: za 5, 8 in 10 konj zmožnosti. — Za gospodarstva srednje vrste se delajo mlatilnice z eno čistilnico in s parovozom za 4 konje zmožnim, ter se ž njo v 10 urah čisto lahko 130 vaganov žita zmlati.

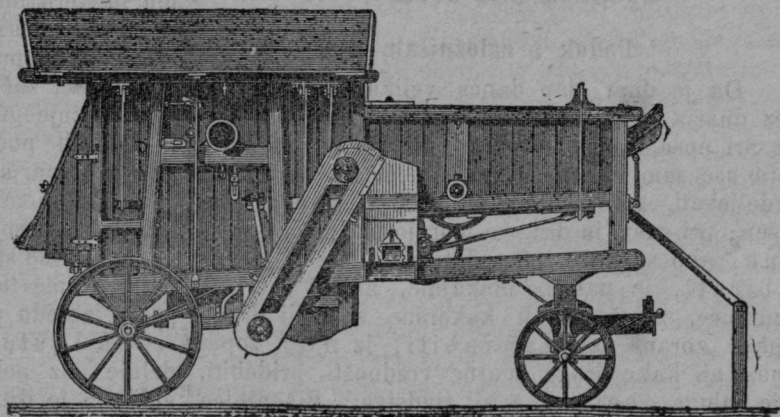
Z mlatilnico, ki ima odbiralni valjar in parovoz za 8 konj zmožen, se v istem času zmlati 300 vaganov pšenice, 500 vaganov rži in veliko več še ovsa; mlatilnica brez odbiralnega valjarja opravi še pa več na dan. Vse popisane parne mlatilnice imajo vsipalnice (Einsackung), po katerih gre čisto zrnje v vreče, da jih kar lahko spraviš na voz in odpelješ na trg.

Zastran parovoza je še omeniti, da se tudi za druge dela prav dobro porabiti da: pri žagah, mlinih, vodovlakih alj pumpah, kot vitalo ali vlak tudi pri rudokopih itd., toraj tudi tačas lahko služi, kadar za mlatiti ni.

Ni torej dvoma, da so parne mlatilnice za one srenje in posestnike, ki precej veliko žita pridelujejo, prav koristne in — dobra glavnicá, kar

Fig. II. mlatilnica.

Fig. I. parni voz (lokomobil.)

naj pojasni naslednji izgled: Parovoz za 4 konje zmožnosti z mlatilnico vred stane loco Maribor 3800 gld. S tem strojem zmlati in očisti se v 10 urah 130 vaganov žita. Če torej lastnik take mlatilnice za mlačenje tujega žita le vsak 12. vagan kot plačilo si všteje, dobi v 10 urah nad 10 vaganov žita! Vzemimo vagan poprek le po 4 gl., je zaslužil v 10 urah nad 40 gld. Stroški pri delu z mašino in nje sporaba (na več let namreč razdeljena) znašajo k večjemu 14 gld. na dan, torej ima lastnik mlatilnice za delo desetih ur nad 26 gld. čistega dobička. Če se v letu le 50krat po 10 ur mlati, znaša čisti dobiček nad 1000 gld. In to je lahko mogoče, ker se parovoz z mlatilnico od vesi do vesi, od posestnika k posestniku s konji in voli prevažati da.

Pri tej priliki tudi naznanjamo, da prevzame vodstvo záloge angleških kmetijskih strojev v Mariboru, graškem predmestju štev. 91 postavljanje vsakovrstnih strojev in njih popolno vredbo proti poročtvu, n. pr. mlinov s čistilnicami, žag za dilje, brusnih mlinov, fužinskih kladev (samokovov) itd., bodi si s parom ali na vodó, ter ima v ta namen posebnih zvedenih mašinistov. (Se nadaljuje.)

Kaj je storiti v vinogradu po mrazu?

Gledé tega posla odločuje z jedne strani način rezanja, ki je v navadi, z druge strani pa stopnja razvitka, v katerem je mraz na vinograd padel. Kar se tega razvitka tiče, moremo omeniti, da so nam vinogradi k sreči še malo pognali bili, ko jih je letošnji mraz zadel.

Kdar mraz še ne jake in slabe trsove mladike popari kakor letos, ter še niso začenjale v les iti, takrat se mladje osuši in ospe, ko ga nekoliko ur pozneje solnce ogreje! Vsled tega je v krajih, kjer se reže na glavo (Kopfschnitt), odveč, da vinogradnik še kaj stori; kajti pri nekoliko ugodnejšem vremenu, kakoršnega pa letos žalibog ne moremo čakati, poganjale bodo v kratkem času nove mladike iz krmeljev ali spečih očes (schlafendes Auge), ki se na trsu nahajajo, in bodo nadomestile one mladike, ki jih je mraz uničil.

Lanskega leta je zadel nekoliko dni pozneje kakor letos mraz največi del vinogradov po Hrvaškem in Slavonskem, pa so kljubu temu imeli še precej dobro bratev, ker so pognavši krmelji namesto ozeblega mladja nove mladike pognali, ki so dobro rodile.

Kjer pa je dolga rez, ktere si bodi vrste v navadi kakor v naših vinogradih, tam se priporoča, kedar je na rezniku (Zapfen) ali na dolgo rezani lozi vse mladje pozeblo, da se reznik ali loza odreže, da se tako dobijo ali nove rodne mladike iz spodnjih očes, ali saj zdrava loza za prihodnje leto.

Kjer so pa na rezniku ali na lozi na dolgo

rezani samo nektera očesa pozebla, ni treba seveda podrezovati, ker se tu po pravici moremo nadjati, da bode močnejši razvitek in večja rodovitnost nepoškodovanih mladik nadomestila to, kar je mraz pokončal.

Iz „Zagreb. Gosp. Lista“.

Dopisi.

Iz mariborske okolice. (Konec.) Nasledki Seidlnove nasilnosti so, da zdaj kamška srenja nima domačih mož, ki bi jo zastopali. „Slovenski Gospodar“ je po srenjskih volitvah resnico povedal, da naj v kamški srenji mariborski odborniki hodijo po raboti in patroli. — Kedar pridejo važne reči na vrsto, ni nikogar, ki bi bil za rabo. Za patrolo se naprosijo navadno ljudje, ktere klateži za norce imajo. Za pregledovanje pozebljih vinogradov še srenjski pisac skoro nobenega ni dobil. Prišel je po nekega „lonarja“, ki ni posestnik, tudi odbornik ne, in ga ponižno prosil, da naj gre z njim na „obšacengo“ vinogradov. Narodnjak P. na to pravi: „V Mariboru jih imate pet, ki ste jih v odbor volili, naj gredó zdaj!“ Pisac odgovori, da ti stvari ne umejo. „No“ — mu P. odvrne — „tako ste pa vendar prave srenjske zastopnike izvolili, če škode po mrazu in slani ne poznajo!“ — Na to vlovi pisac nekega zapriseženega „šacmana“, ki gre z njim, pa manjka še mu tretji. Obadva gresta k Seidlnovemu namestniku in ga hočeta seboj imeti, a ta se huduje in reče, da ne gre. Pisacu je bilo te sitnobe odveč in odgovori resno, da pač mora odpisati okrajnemu glavarstvu, da nihčer ni hotel iti na „obšacengo“, (cenitev). Da to srमतno poročilo do glavarstva ni šlo, pripisati je nekemu čevljarju, ki je naposled vendar čast nevidnega zastopa rešil in na cenitev šel.

Taka se godi v srenji, ki se je toliko let nemškemu naseljencu strahovati dala, iz strahu vse srenjske zadeve njemu prepustila in njegovim mariborskim prijateljem! Kakor človek, ki je dolgo let vklenjen bil, slednjič hoditi več ne more, tako se godi srenjčanom, ktere samovolja enega človeka k nedejavnosti obsodi: ko bi imeli na lastne noge stopiti, ne morejo. Toda vse še zgubljeno ni! Ima še tudi Kameca nekaj vrlih mož, ki bodo srenjske posle lahko in srenji v večo korist opravljali kakor pa Seidl. Domačinov si izvolite ob prihodnjih volitvah, pa se bo vse lepo poravnalo!

Od sv. Križa senčne strani pri Slatini. Čeravno nas kakor druge Križevljane po dnevu pri jasnem nebu solnce obseva, smo vendar v drugem oziru v tako temni senci, da nas deželni šolski svét pri razdeljenju odbornikov za krajni šolski svét zavoljo velike senčne temote videl ni. — Kako to? Čujte čudno stvar!

„Slovenski Gospodar“ je že bil prinesel v 6. številu v dopisu iz Rogateca glas, da je bila pri nas 9. januarja volitev novega kraj. šolskega odbora. Pri tej volitvi bilo je po postavi zastopanih vseh 10 občin naše fare, in volitve so se občinski zastopi obilno udeležili, ter enoglasno same za to sposobne kmete v odbor volili, in že pred volitvijo kakor iz enih ust govorili: „Le Slatinske gospôde ne!“ Vsem je bil izid te volitve po volji, le omenjena gospôda se je kujala; *) zato pa tudi z nami voliti niso hoteli.

Ker smo zmagali bili kmetje, so jeli gosposki nemškutarji še tisti dan volitev podirati in novo obečati.

Radovedni dolge tjedne čakamo in čakamo, ali bo in kedaj bode nova volitev? Čas nove volitve se nam ni nikoli naznanil, da bi bili občinski odbori po §. 10. postave dane 8. febr. 1869 (drž. zakonik) k seji prišli in volili. In glejte! pred kratkim še le izvemo, da je volitev šolskega odbora že zdavno bila, in da je že tudi odbor izmed sebe predsednika volil! Kako se je vse to čez noč godilo? Deželni šolski svet je bojé za naš krajni šolski svet določil tako-le prečudno volilno osnovo, da se naj v naši fari, ki obsega 10 občin, voli 6 odbornikov, in sicer: Slatinska občina naj voli 3 odbornike, Takačevo enega, Sečovo enega, in sv. Trojica enega.

Vseh drugih **6 občin** južne in zahodne strani: Brestovec, Rajnkovec, Nimno, sv. Katarina, Plat, sv. Mohor pa **nobenega** ne! Ali je to po pravici? — Bi se mar naj pri dež. šol. svetu pritožili, ki je Slatinskim nemškutarjem za ljubav prejšno volitev ovrgel in novo osnoval? Glejte, tako srce, tako enakopravnost, tako svobodo imajo za nas kmete! Kedar je treba šolski in drugi davek k uradu nositi, prokleta, če nas zgrešijo. Ko pa čemo sestiti za mizo pravic, smo jim nevedni tumasti „pavri“, nevredni njih tovaršije! — Čitali smo, da je pravičnost do podložnih podlaga srečnega obstanka države; kako pa potem taka hasne državi?!

Dva župana iz zgoraj navedenih šesterih občin.

Iz Pohorja 17. maja. Kako da je naše nemčurje oveselila vest, da je Marenberški Srečko voljen za poslanca, kazalo je streljanje, s katerim so jo počastili, seveda tudi Vozeniški tržki očetje, ki bi denar bolje porabili za druge, bolj koristne reči, ker njih trg gomezi siromakov in beračev. Je mar streljanje tudi veljalo sirovosti nekega Marenberškega usnarja, ki je pri volitvi divjal in se penil kot besna zver, ko je zagledal kakega „črnega“? Ne zavidamo nemčurjem take omike in njihove „ljubezni do bližnjega“, ki se le takrat prav vidi, kedar so volitve; saj takrat letajo petaki iz rok v roko, kar se je tudi letos godilo, kakor je pripovedoval pošten kmet iz Slovenjegraške okolice.

Kako liberalci, katerim bi se naj vse priklanjalo, kar še le živeti hoče, v svoji veleučенosti razumevajo postave, tega priča je seja šolskega krajnega sveta v Vozenici, o kateri sem naslednje slišal. Sklepali so o vsem, le o tem ne, kar bi bilo treba. Udrihali so pa za to vrlo po učitelju, ki je bil ravno zadržan in tudi noče v njihov rog trobiti, ter ga še hočejo tožiti, ker po drugi uri spušča otroke iz šole, da si odpočinejo. Ko bi ti modrijani vendar brali §. 23. postave 20. avg. 1870, kjer je to učiteju postavno dovoljeno! Kaj bo takim ljudem še sveto, če ne postava, ki jim je več kot evangelj? Zmiraj je rešnica: „Kopita sodi naj kopitar“. Da bi se kateketu ne bilo dobro godilo, če bi bil navzoč, se razume, saj je Srečko ravno pri volitvi zmagal, nja prijatelji pa sedé v kraj. šolskem svetu Vozeniškem, ter so z večine duhovnikom ravno tako prijatelji kakor novi poslanec Srečko. Neki krojač, sejin poročevalec, je udrihal po kateketu, da njegovih otrok nemški ne izprašuje; prikimoval in sekundiral mu je neki zdravnik, ki še ravno ni dokazal zdravilstva čudnih moči. Enemu kakor drugemu bi bilo priporočiti, da se pred vsem vsak s svojim poslom marljivo peča: krojač s krojaškim in poštarskim, ki ga ima, zdravnik pa z zdravilstvenimi vedami!

Vi modri šolski očetje se pa učite najpred, kaj je vaš pravi delokrog!

Iz Marbeškega okraja. χ. Že enkrat je bilo omenjeno o Vuhreškem učitelju, g. K. Ribič-u, da se je v krčmi vpricho več gostov bahal, da je šolarjem ukazal popotnikov ne pozdravljati z lepim krščanskim pozdravom: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ Nisem mogel verjeti, da učitelj krščansko katoliških otrok kaj takega od svojih učencev, kojim bi oča imel biti, zahteva, ter jim mrzenje do presvetega imena vcepiti skuša; ali žalibog, prepričal sem se tega sam osebno. Gredočega te dni v Vuhred srečata me dva šolarja, katerih eden me pozdravi s krščanskim pozdravom: „Hvaljen bodi J. K.“, drugi pa z „dobro jutro!“ Čudna se mi zdeva ta razlika, ter poprašam onega, ki me je z „dobro jutro“ pozdravil, zakaj da me ni pozdravil s „Hvaljen bodi Jezus Kristus?“ Odgovori mi: „Šolmešter so v šoli rekli, da naj ne pozdravljamo s „hvaljen bodi Jezus Kristus“, kakor nas g. fajmošter učijo, marveč z „dobro jutro“, dober den“, „dober večer!“ To je pa vendar preveč predrznosti od učitelja, da se meša v stvari, ki ga nič ne zadevajo, ter nasprotuje kateketu — sem si mislil! To je očiten prestopok proti prvim §§. šolske postave in velika krivica proti vernim starišem, ktere učitelj v šoli zastopa, ako svoj poklic prav pozna. — Ni torej čuda, da ljudje ne marajo za šole in so šole v tem okraju, vzlasti pa v Vuhredi, slabo obiskane. Pristréno nas je razveselil životopis pobožnega krščanskega učitelja Antona Sivke; takih učiteljev nam dajte, potem bodo ljudje šole kot krščanske odgojilnice

*) Zadovoljnih nas je bilo blizo 60, nezadovoljnih k večemu 6!

čislali in takošnim učiteljem svoja deca z veseljem in mirno vestjo izročevali!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Vsa avstrijska politika je zdaj v delegacijah v Peštu; toraj moramo jedro tega povedati, kaj da se tam godi. Pred vsem je omeniti, kar je minister vnanjih zadev, grof Andrassy, radovednim vprašalcem iz svojih političnih pratik povedal. Veliko več ni bilo, kakor se sploh iz vremenskih pratik posneti da. Zastran papeževega pisma do avstrijskih škofov v zadevi „verskih“ postav je razveselil liberalne delegate z novico, da je v službinem pismu (noti) papeža rahlo pokregal, češ, da nimajo prav, da „verke“ postave obsojajo, ker se „vere“ ne dotikajo, ampak spadajo pod postavodajno samoblast države. — To se v prosti besedi pravi: Država si prisvaja vso oblast, in torej tudi v cerkvenih zadevah odločuje. Vsak podučen katoličan bo pa rekel: V tem, kar se „vere“ dotika, mora vendar glavar kat. cerkve vedeti, kar je prav in kar ne, ker je za to od Boga postavljen. Na dalje je rekel, da ne bo vlada ničesar storila, kar bi razpor med državo in cerkvijo vnelo, če namreč papež škofom svetujejo, da se lepo udajo vsem naredbam ministra bogočastja. — Tako bo se ve da mir, če bodo le škofi mogli to storiti? Skušnje bodo pa pokazale, da to mogoče ni!

Gledé vnanjih razmer je Andrassy toliko povedal, kolikor vsakdo sam ve, da se namreč Francoz in Nemeč pisano gledata, da torej nihčér povedati ne more, kako dolgo da še bode mir. — Slednjič je rimski stolici sovražnim delegatom dokazal, da se 28 milijonom katoličanov v Avstriji spodobi, za liberalno državo je pa naravnoč potreba, da ima svojega zastopnika pri cerkveni vladi v Rimu. To vse je srca liberalnih delegatov tako pomirilo, da so ministru vnanjih zadev ves proračun dovolili. — Manj srečna sta bila finančni in vojni minister, kterima se je mnogo v proračunu za prihodnje leto zbrisalo. Odbitki pri vojnem proračunu znašajo kakih 5 milijonov, dasi je vojni minister dokazoval „neobhodno potrebo“ postavljenih zneskov, ker je in še bo v prihodnje bolj vse v ceni poskočilo. Po odšteti dohodkih znašajo še vojni stroški 88 milijonov 222.449 gld., za 2¹/₂ milijona več kakor tekoče leto. To dela strašansko pripravlanje na boj v Nemčiji! Avstrija ne more in ne sme nepripravljena biti. Z dovoljenimi stroški pa ne more vojni minister shajati. Vse to in vrh tega še postopanje mnogo delegatov, ki so se poslu odpovedali kakor tudi njih namestniki, vzbudilo je v višjih krogih nevoljo in govori se, da ministerstvo odstopi, ker nima več gotove zaslombe pri ustavakih. Toda imena novih ministrov: Schmerling, Taffe, Arneth itd. se nam

vendar prečudna dozdevajo; kajti možje te vrste bi s kolovodji ustavakov: s Hrbstom, Giskro itd. še težje vozili, ker hočejo ti sami še enkrat na kormilo priti.

V Gradcu je bila 16. t. m. volitev poslanca iz velikega posestva in je voljen enoglasno mladi grof Gleisbach, ker namreč nasprotna konservativna stranka volila ni.

V Ogerskem drž. zboru je fin. minister Ghyzy razložil denarno stanje, ki je tako, da manjka za tekoče leto 42 milijonov. Treba bo toraj porabiti drugo polovico dovoljenega posojila 153 milijonov.

Vnanje države. Dne 13. t. m. slavili so sv. Oča Pij IX. svoj 83. rojstni dan. Več ko 100.000 pisem in telegramov, polnih najsrčniših želj za častitega in pogumnega poglavarja cerkve, se Jim je oddalo. Ginljivo je posebno bilo, da so se Jim predstavili tudi zastopniki katoliških študentov iz vseh ital. vseučilišč, ter izrekli namestniku Božjemu svojo srčno udanost in zvestobo! Naj bi nam ljubi Bog pri sedanjih žalostnih cerkvenih homatijah še dolgo let ohranil previdnega in neustrašnega voditelja, Pija IX.!

Na Francoskem je moralo odstopiti konservativno ministerstvo Broglie, ker ni hotela narodna skupščina po modri želji vlade najpred v pretres vzeti nove volilne postave in potem še le postavo o sestavi nasvetovanih dveh zbornic: zgornje in spodnje. S sestavljenjem nove vlade poverjen je Goulard, privrženec monarhične stranke. Vladin pad je zakrivilo 53 poslancev skrajne desnice, ki menda mislijo, da pridejo zdaj poprej do — monarhične ustavne vlade. To je grozna pomota, ker bodo le republikanci z novo vlado na boljem, ne pa monarhisti. Spletke je pa delal in še dela Thiers, kteri je bil ravno pred letom kot prvosednik republike odstranjen.

Razne stvari.

(Vseučilišče v Zagrebu) dobilo je — kakor beremo v „pučk. prij.“ — prvih svojih osem profesorjev, znanih učenjakov v svoji stroki, in sicer za bogoslovje imenovalo je Nja veličanstvo hrvatski kralj: dra. Ivekoviča, Posiloviča in Kržana; za pravoslovje: dra. Brestjenskoga, Speveca in Lorkoviča; za modroslovje: dra. Markoviča in Mesiča. Ti osmeri profesorji izbirali bodo druge, ki so še potrebni za trojno fakulteto, ki se prične meseca oktobra t. l. — Tako so Jugoslovani dosegli prvo slovansko vseučilišče, ki bode menda zadostovalo, da ne bo treba Razlagovega „mednarodnega“ vseučilišča. — Gledé Slovencev bo glavno vprašanje, kako da se bo naša vlada proti temu vseučilišču obnašala, bode li Slovincem, ki hoté v Zagrebu visoke šole izdelati, isto tako službe podeljevala kakor drugim? in še eden? (Povodenj). Od Drave na Mariborom se nam piše: K spomladnemu mrazu in slani se je križev

tjedem pridružila še povodenj. Posebno po noči od ponedeljka na torek je deževje po naši okolici naredilo veliko veliko škode. Hudourniki in valovi so raztrgali kolovoze, ceste in brvi, odnesli v Dravo jezove, žlebe, žage in mnogo lesovja, tudi prav težke panjove in bruna. Pravijo, da nekateri posestniki bodo potrebovali po 100 do 300 gld., samo da si svoje kolovoze zopet popravijo. — Na Falskem brodu se je tudi hlapec Al. Arčnik utopil. Moral je namreč, kakor se sploh govori, na povelje gospodarjevo po Dravi plavajoča bruna loviti, pa eno ga za seboj potegne in po vodi odnese. — V nedeljo jutro 17. t. m. je bil pri nas po mlakah led.

(Iz Braslovč:) Tudi naša srenja je za spremembo srenjske postave vložila prošnjo (v št. 11. „Gospod.“) pri deželnem odboru. — Pri nas ljudje zlo bolehalo, posebno otroci, katerih je nad 60 bolanih, tako da se je mogla šola za čas prenehati. — Tudi osepnice še nič niso pojenjale. Spomlad imamo vedno mrzlo in mokro, ter se nimamo dobre letine nadjati.

(Nesreče po povodnji.) Večdnevno deževanje v preteklem tjednu je v mnogih deželah neizmerno veliko škode napravilo. Tudi Štajersko je hudo zadeto, posebno gorenja in srednja stran dežele. V Gradcu že ni od l. 1827 Mura tako narasla bila kakor te dni. Na desnem pobočju je ulica Neubau z vso okolico poplavljenja bila. Na več krajih je povodenj železnice poškodovala, ogersko med Feldbach-om in Fehring-om; južno in postranske na več krajih: pri Kindberg-u, pri Lipnici itd. Največ škode je v Sulpski (Sulm) in Kajnaški dolini. Deželna vlada kliče prebivalce na pomoč, ker je v poplavljenih krajih vsa letina pokončana, mnogo poslopij, mostov itd. porušenih. Utopljenecv se šteje dozdej četvero. — Grozno je razsajal hudournik tudi v severni Ameriki ob reki Mississipi, ki je s svojimi pritočnimi vodami dalječ okrog vse poplavila, kodar teče.

(Roparski napad.) V ponedeljek večer 18. t. m. so pri sv. Petru v Medvedovem selu nekoliko premožno pošteni samico Ano Žurman skoro do golih sten oropali. Pridrlo je roparjev, da je v hiši in okoli stanū vse mrgolelo. Ana in dekla pravite, da je hudodelnikov nasajanih in oboroženih bilo kacij 12, če ne več! Veliko so ugrabili, uboge ženske hudo obtokli, ter nepoznani jo srečno pobrisali. Tako se množi blagostan ubozega ljudstva! Kaj še le bo? Pridni ino pošteni bodo skoro z ožuljenimi rokami gladū ino sile konec jemali, poleg tega pa še krvavo plačevali, da se njih roparji in tatovi po ječah prav dobro imajo.

(Ptujška čitalnica) ima 26. maja ob 4. uri popoldné obēni zbor, da voli nov odbor. Gospodje članovi se vljudno vabijo, da se zboru obilno udeležijo. Odbor.

(Kat. pol. društvo v Vozenici) ima na Trojičko nedeljo, dné 31. t. m. ob treh popoldné svoj obletni zbor, v katerem se izvoli nov odbor. Društveniki se vljudno vabijo. Odbor.

(Katol. pol. društvo v Konjicah) ima kvaterno nedeljo (31. t. m.) ob pol štirih popoldné na g. prvomestnikovem domu zbor, k kateremu vse ude vljudno vabi odbor.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptuju		V Celju		V Varaž- dinu		
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	
Pšenice vagan	7	50	7	25	8	—	7	20	
Rži	5	40	5	45	4	50	5	5	
Ječmena	4	90	4	55	4	—	4	15	
Ōvsa	3	10	3	—	2	40	2	80	
Turšice (koruze) vagan	5	50	5	20	5	20	5	20	
Ajde	4	30	4	20	4	80	4	70	
Prosa	5	—	4	90	4	—	—	—	
Krompirja	2	40	2	20	2	—	2	45	
Sena cent	1	50	2	—	1	10	1	10	
Slame (v šopkih)	1	40	1	80	—	80	1	40	
„ za steljo	—	80	1	15	—	60	—	90	
Govedine funt	—	31	—	30	—	30	—	24	
Teletine	—	30	—	30	—	32	—	24	
Svinjetine	—	32	—	30	—	40	—	34	
Slanine	—	44	—	40	—	40	—	42	
Drva 36“ tvrda seženj.								9	

Loterijske številke:

V Gradcu 16. maja 1874: 90 41 72 30 28.

Prihodnje srečkanje: 30. maja.

Za letno dobo

obračam pozornost na svojo zálogo

raznih slatin 2—2

najnovejšega polnenja; ob enem priporočam: najboljšega sira, emendolskega, Schwarzenbergovega, grojerskega prve vrste, jako priljubljenega Straskega; veronskih in ogerskih salami; kave raznih vrst, sladkorja, najboljšega ruskega in kitajskega čaja; pravega Jamajškega ruma, mustarda v majhnih vedričkih 5—7 lotov; povretega, najboljšega sadja v malih vedričkih; vsakovrstne moke na parnih mlinih zmlete, po najnižji ceni; Liebigovega mesenega izlečka, ki nadomestuje meseno juho; slednjic švedskih ožigalnic brez smradū, zavitek po 14 kr.

Konrad Grillwitzer,

v Mariboru na velikem trgu.

 Tudi jemljem rad v zameno žito in sočivje.